

A csodapipa

Jónás Tamás

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény, öreg cigányember. Ez az ember egész életében igen szerencsétlen volt. Nem hogy vagyont nem tudott magának gyűjteni, de még az Isten is megverte minden bajjal. Magára maradt az ember öregségére, a feleségét és három szép fiát is ő temette el.

Hej, megharagudott az öreg az Istenre. Ahogy egyedül töprengett rossz sorsán szegényes házában, elhatározta, hogy most már ellenére tesz a szerencsétlenségének, még ha Isten ellen is kell tennie. Felszaladt a padra, hogy keressen valamit, ami segítségére lehet a dolgában. Volt ott mindenféle kacat, ócskaság, még két szem diót is talált, de a szerencsét hozó tárgyra csak nem bukkant rá. Már le akart mászni a padról, amikor a padfeljáró felső fokán megpillantott egy öreg pipát és mellette egy zacskó dohányt. Töprengett, hogyan kerülhetett az oda, de csak nem emlékezett rá. Magához vette, hogy legalább füstölhessen, amíg a szerencsés gondolkodik. No, amikor beleszívott a pipába, akkor lepődött csak meg igazán! Csuda volt-e vagy rontás, igaznak azért igaz, úgy higgyétek el: már az első szippantás után észrevette, hogy valami furcsa történt vele. Úgy kitisztult a hallása, hogy még a harmadik szomszéd sustorgását is meghallotta ott, ahogy volt, ültiben.

– Asszony – suttogta a harmadik szomszéd a feleségének –, az aranyat a pottyantós mögött ástam el három lépésre! Senkinek egy szót se róla!

Mit gondolt az öreg, kapta magát, szaladt át a harmadik szomszédhoz:

– Engedj be, jó ember, kérdezek valamit tőled, amitől elvörösödsz! – dörömbölt az ajtón.

Addig zörgetett, hogy a szomszéd beengedte.

– De akkor kérdezz, mert mérgemben meg talállak ütni, hogy az este közepin zavarkodsz – morgolódott a szomszéd.

– Az a három lépés a pottyantóstól nyújtott lépés-e vagy csak olyan rövid?

Elvörösödött a szomszéd. Könyörgött az öregnek, hogy el ne fecsegye a titkát. Esküdözött, hogy becsületesen gyűjtögette az aranyat, félti is őket, mint a szemfényt.

– Jól van, hallgatok, ha elviszel valakihez, aki nálad is gazdagabb, aki nálad is nagyobb úr!

– Viszlek holnap a bíróhoz!

Másnap szekérre ültette a szomszéd az öreget, s vitte három falun át a bíróhoz. Megy a cigány a bíró házához, de nem akarják beengedni a fegyveresek.

– Márpedig énnekem bent dolgom van! Mondják az úrnak, hogy olyan ember jött hozzá, aki olyat kérdez tőle, amitől elvörösödik!

Mennek a katonák jelenteni. Az öreg addig leült az árok szélére, belekezdett pipázni, oszt fülelt. Hallja ám, hogy a bíró sutymorog a favágóval valami ötven szekér fáról, amit el kell lopni a szomszéd megye erdeiből. Jönnek a katonák, hogy a bíró látni akarja azt a szemtelen embert, aki azt állítja, hogy elvörösíti őt. Megyén az öreg nagy bátran a bíró elejibe.

– No, vörösíts meg, vagy ha nem, deresre húzatlak! – kiáltja a bíró.

– Van-e bíró uramnak ötven nagy szekere, vagy kölcsön kell kérni valahonnét? – kérdezi az öreg huncut nyugalommal.

Lángba borul erre a bíró arca, mintha a nap hevítette volna. Elküld mindenkit, csak ketten maradnak az öreggel.

– Mondjad, mit kérsz a hallgatásért!

– Nem sokat, csak vitessen az úr engem egy nálánál is nagyobb úrhoz!

– Viszlek holnap a királyhoz!

Mennek másnap lovas hintóval a királyhoz. Estére érnek a kastélyhoz, már a király éppen az esti ebédre készülődik. Mennek jelenteni, hogy egy öreg cigány érkezett, aki azt állítja, hogy olyat tud kérdezni, amitől a király elvörösödik!

Az öreg addig bepipázott, oszt fülelt. Hallja, hogy a szakács meg a hoppmester sutymorognak az egyik sötét szobában, hogy melyik ételbe öntsék az erős mérget, amit a király elé visznek esti ebédre.

Éppen jönnek az öregért, hogy vigyék a király elé, aki nagy kíváncsiságában rögtön magához rendelte.

– Akkor kérdezz, de ha nem vörösödök el, karóba kerülsz!

– Kérdezek én, de csak akkor, ha már ide ér az esti ebéd – mondja az öreg.

No, hozzák az ételeket, akkor odasúgja az öreg cigány a király fülibe.

– Kettőt is kérdezek hamarjába: vajon melyik ételbe tették a mérget, és kicsoda: a szakács-e vagy a hoppmester?

Elvörösödik mérgében a király, amikor megérti, amit az öreg mond. Rögtön megparancsolta a szakácsnak és a hoppmesternek, hogy ők kóstolják meg először az ételeket. Azok meg térdre estek, és reszketve vallották be, hogy meg akarták ölni a királyt, mert az ellenséges ország királya megfizette náluk ezt a gonoszságot. A király rögtön tömlöcbe vettette az árulókat.

– No, megmentetted az életemet. Mit kérsz érte? – szólott akkor a király az öregnek.

– Nem sokat. Vitess engem egy náladnál is nagyobb úrhoz!

Hej, töpreng erősen a király, hogy hova vitesse az öreg cigányt, amikor az országban ő a legnagyobb úr.

Akkor aztán kitalálta:

– Elvitetlek én téged az ördöghöz, mert annak a pokolban sokkal több lelke van, mint nekem alattvalóm. Annak nagyobb úrnak kell lennie.

Viszik másnap az öreget királyi katonák a pokol kapujáig. De ott aztán kirakták a kocsiból, oszt rögtön fordultak is vissza, mert inukba szállt a bátorságuk.

Leül az öreg a pokol kapuja előtt, rágyújt a pipájára, s pöfékel, mintha csak otthon lenne.

Négyet-ötöt is szívnia kellett, hogy megtisztuljon rendesen a hallása, mert bizony igen nagy birodalom az a pokol, messzire kellett benne hallgatóznia.

Hallja ám, hogy a gonosz lelkek összesúgnak a pokol legnagyobb mélyiben, hogy ellopják az ördögtől a kapukulcsot, oszt visszaszöknek a földre. Kiderítették valahogy, hogy az ördög a patájában rejtegeti a kulcsot.

Odaugrik az öreg a kapuhoz, s tiszta erővel elkezd verni. Nagy mérgesen kidugja a fejét az ördög a kukucskalyukon.

– Mit akarsz, öreg? Ide nem lehet ám csak úgy bejönni!

– Nem is akarok én, csak kérdeznék valamit, amitől elvörösödsz!

– Kérdezzed! De ha nem vörösödök el, bekaplak ide, oszt itt is tartalak, míg a világ világot bír.

– Arra lennék én kíváncsi, hogy a bal vagy a jobb patkódból kell-e a lázadóknak kilopniuk a kapukulcsot?

Elvörösödik az ördög mérgében, hogy kiderítették a titkát. Elmondja neki az öreg, hogy mit hallott: bizony meg akarnak szökni a gonoszok a pokolból.

– Jól van, öreg cigány, megmentettél a nagy szégyentől! Mit kérsz cserébe?

– Mit kérhetnék? Vigyél engem egy náladnál is nagyobb úrhoz!

– No, az csak az Isten! Holnap odaküldetlek, mert én oda nem mehetek veled.

Másnap az ördög egy deszkára ültette az öreget, belerúgott kétszer a fába a patkós lábával, oszt mormogott valami varázsszavakat. Felemelkedett a deszka, vitte az öreget az egekbe. No, egyszer csak beüti az öreg a fejit valamibe. Az bizony az ég volt. Megérkeztek a mennybolthoz. Megkereste az öreg a mennybolton a bejáratot, oszt azon felkapaszkodott a mennyországba. Jaj, de szép vidékre érkezett! Elmondani nem lehet, elképzelni is csak úgy, ahogy az képzelet el a teliholdat, aki még sose látta.

Az öreg leheveredett a sűrű, gyenge fűbe, s mosolygott, mint egy kisgyerek. Így találtak rá az angyalok, akik kérdezzetik rögtön, hogyan került hozzájuk. De az öreg nem mondott semmit, csak azt hajtogatta, hogy vigyék őt rögtön az Isten elejibe, mert olyat tud tőle kérdezni, amitől az elvörösödik!

Felemelték az angyalok, oszt vitték a Mindenhatóhoz. Az öreg, amikor odaértek, behunyta a szemét, hogy meg ne vakuljon a fényességes Mindenható látványától. Csukott szemmel állt az Úr előtt, amikor az megkérdezte tőle:

– Mi az, öreg cigány, amit kérdenél tőlem, hogy én attól elvörösödök?

Kedves volt nagyon az Úr hangja, meg is szeppent az öreg, de már eltökélte, hogy még ha leküldik is a pokolba, ő megkérdezi, ami a szívét nyomja:

– Hát én csak azt kérdezem, hogy miért kellett nekem életemben annyit szenvednem, elvesztenem a családom, öregségemre egyedül maradnom, amikor én egész életemben becsületesen viseltem magam meg a sorsomat?

Hej, zavarba jött akkor az Isten, pirosult az arca, mint az alkonyati Nap. Szólani se tudott.

– No, ahogy volt már, úgy volt – szólt helyette a cigány –, hanem itt van nekem ez a pipám!

Szívjon bele az Úr néhányat, hogy meghallja ezentúl, ha valaki panaszkodik lent, a földön!

Ezt a mesét nekem a nagyapám mesélte, annak pedig a dédapja, annak meg a szépapja, de már ők sem tudták pontosan, hogy akkor az Isten beleszívott-e abba pipába vagy nem.